

Fframwaith Cenedlaethau'r Dyfodol ar gyfer Craffu

Ionawr 2019

Future Generations Framework for Scrutiny

January 2019

Mae [Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol](#) yn gofyn am ffordd newydd o feddwl ar sut mae gwasanaethau cyhoeddus yn cael eu darparu yng Nghymru. Mae'n rhaid i Gyrrff Cyhoeddus weithio mewn ffyrdd sy'n gwella lles cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru.

Mae'r fframwaith yn gyfres o awgrymiadau a allai helpu unrhyw un sy'n awyddus i ofyn cwestiynau am sut y gwnaed penderfyniad – aelod o'r cyhoedd, y cyfryngau, rheolwr, swyddogion etholedig ac aelodau'r bwrdd.

The [Well-being of Future Generations Act](#) requires a new way of thinking about how our public services are delivered in Wales. Public Bodies must work in a way that improves the economic, social, environmental and cultural well-being of Wales.

The framework is a series of prompts that could help anyone who is keen to ask questions about how a decision has been made – a member of the public, the media, a manager, elected officials and board members.

Fframwaith ar gyfer Craffu Framework for Scrutiny

Sawl haen:

Haen 1 Y tri phrif gwestiwn i'w gofyn

Haen 2 Cwestiynau am gynigion llai

Haen 3 Cynigion cymhleth:

Rhan 1 Materion Lleol

Rhan 2 5 ffordd o feddwl

Rhan 3 7 Nod Lles

Several layers:

Layer 1 Top 3 Questions to Ask

Layer 2 Questions for small proposals

Layer 3 Complex proposals:

Part 1 Local Issues

Part 2 5 ways of working

Part 3 7 Well-being Goals

Haen 1 Layer 1

Hirdymor

Pa ystyriaeth ydych wedi ei rhoi i dueddiadau hirdymor a fedrai effeithio ar eich cynnig neu sut fedrai eich cynnig effeithio ar y tueddiadau hyn?

Atal Cydweithio Integreiddio

A yw'r cynnig hwn yn ceisio atal problemau rhag digwydd – os felly, beth ydyn nhw a sut fyddwch chi'n gwybod eich bod yn eu hatal drwy'r cynnig hwn?

Cydweithio Integreiddio Cyfranogi

Gyda phwy ydych chi wedi cydweithio i ddarganfod rhagor am y broblem hon datrysiadau posib?

Long Term

What consideration have you given to the long term trends that could affect your proposal or how could your proposal impact these trends?

Prevention Collaboration Integration

Is this proposal trying to prevent problems from occurring - if so, what are they and how will you know you're preventing them through this proposal?

Collaboration Integration Involvement

Who have you collaborated with in finding out more about this problem and potential solutions?

Haen 2 Cynigion Llai Layer 2 Small Proposals

Llesiant lleol

Sut mae eich cynnig yn cysylltu â'r amcanion llesiant a osodwyd yn y Cynllun Corfforaethol a/neu Gynllun DGC?

Hirdymor

Beth yw'r angen am hyn (yn y tymor byr, canolig a'r hirdymor)? A fydd yr angen yn dal i fodoli yn yr hirdymor? Pryd wnaiff yr effaith ddigwydd?

Atal

A yw'r cynnig hwn yn ceisio atal problemau rhag digwydd – os felly, beth ydyn nhw a sut fyddwch chi'n gwybod eich bod yn eu hatal drwy'r cynnig hwn?

Sut mae eich cynnig yn cynorthwyo chwalu cylchoedd negyddol ac/neu heriau sy'n pontio cenedlaethau megis tlodi, afiechyd, niwed amgylcheddol a cholli bioamrywiaeth?

Local well-being

How does your proposal link to the well-being objectives in the Corporate Plan and/or PSB Well-being Plan?

Long Term

What are the needs for this (in the short, medium and long term)? Will there still be a need in the long-term? When will the impact happen?

Prevention

Is this proposal trying to prevent problems from occurring - if so, what are they and how will you know you're preventing them through this proposal?

How does your proposal support the breaking of negative cycles and/or intergenerational challenges such as poverty, poor health, environmental damage and loss of biodiversity?

Haen 2 Cynigion Llai

Layer 2 Small Proposals

Integreiddio

A ddylen ni fod yn gwneud hyn? A oes yna rywun arall sydd mewn gwell sefyllfa i wneud hyn?

Sut mae hyn yn cysylltu gyda'r 7 nod lles?

Pa ddyletswyddau a pholisïau eraill sy'n berthnasol i'r cynnig hwn? A ydych chi wedi meddwl am y modd y gallwch 'ladd nifer o adar ag un ergyd'?

Cydweithio

Gyda phwy ydych chi wedi bod yn gweithio? Pam?
Gyda phwy ydych chi wedi cydweithio i ddarganfod rhagor am y broblem hon datrysiadau posib?

Cyfranogiad

Cyfranogiad pwy wnaethoch chi ei ennyn yn y cynnig hwn? Sut ydych chi wedi eu cynnwys?

Integration

Should we be doing this? Is there somebody else better placed already doing this?

How does this link to the 7 well-being goals?

What other duties and policies have relevance to this proposal? Have you thought about how you can 'kill several birds with one stone'?

Collaboration

Who have you been working with? Why? Who have you collaborated with in finding out more about this problem and potential solutions?

Involvement

Who have you involved in this proposal? How have you involved them?

Haen 3 – Cynigion mwy cymhleth

Layer 3 - More complex proposals

Rhan 1 - Materion Lleol

Sut mae eich cynnig yn mynd i'r afael â materion neu gyfleoedd a nodwyd yn yr asesiad llesiant lleol (ac unrhyw asesiad perthnasol arall) o'r ardal?

Lle fydd lleoliad y prosiect? Beth mae asesiadau o'r ardal yn ei ddweud am faterion allweddol ar gyfer y lleoliad hwn?

Sut mae'r cynnig yn cefnogi'r Cynllun Corfforaethol a sut fydd hyn yn helpu'r sefydliad i gymryd camau i fodloni Canlyniadau'r Cynllun Corfforaethol?

Part 1 - Local Issues

How does your proposal address issues or opportunities identified in the local well-being assessment (and other relevant assessments) of the area?

Where will the project be located?
What do the assessments of the area say about key issues for that location?

How does the proposal support the Corporate Plan and how will it help the organisation to take steps to meet the Corporate Plan Outcomes?

Haen 3 – Cynigion mwy cymhleth

Layer 3 - More complex proposals

Rhan 2 Ffyrdd o feddwl

Atal

A yw'r cynnig hwn yn ceisio atal problemau rhag digwydd – os felly, beth ydyn nhw a sut fyddwch chi'n gwybod eich bod yn eu hatal drwy'r cynnig hwn?

Sut mae eich cynnig yn cynorthwyo chwalu cylchoedd negyddol ac/neu heriau sy'n pontio cenedlaethau megis tlodi, afiechyd, niwed amgylcheddol a cholli bioamrywiaeth?

Sut ddaeth y penderfyniadau i law, hyd yma? Pa ddewisiadau amgen a ystyriwyd?

Part 2 Ways of working

Prevention

Is this proposal trying to prevent problems from occurring - if so what are they and how will you know you're preventing them through this proposal?

How does your proposal support the breaking of negative cycles and/or intergenerational challenges such as poverty, poor health, environmental damage and loss of biodiversity?

How have the decisions, so far, come about? What alternatives were considered?

Haen 3 – Cynigion mwy cymhleth

Layer 3 - More complex proposals

Rhan 2 Ffyrdd o feddwl

Integreiddio

A ddylen ni fod yn gwneud hyn? A oes yna rywun arall sydd mewn gwell sefyllfa i wneud hyn?

A ydych wedi ymgynghori gyda sefydliadau sector cyhoeddus eraill yr ydych chi o'r farn byddant yn cael eu heffeithio?

Pa gamau ymarferol fydd yn cael eu cymryd i integreiddio'r prosiect gyda chynlluniau a strategaethau sydd eisoes yn bodoli sefydliadau cyhoeddus eraill i'n helpu ni gyd gyfrannu'n llawn i'r saith nod lles cenedlaethol?

A ydych chi wedi meddwl am y modd y gallwch 'ladd nifer o adar ag un ergyd'?

Part 2 Ways of working

Integration

Should we be doing this? Is there somebody else better placed already doing this?

Have you consulted with the relevant other public sector organisations who you think might be impacted?

What practical steps will you take to integrate your project with existing plans and strategies of other public organisations to help us all contribute fully to the seven national well-being goals?

Have you thought about how you can 'kill several birds with one stone'?

Haen 3 – Cynigion mwy cymhleth

Layer 3 - More complex proposals

Rhan 2 Ffyrdd o feddwl

Cydweithio

Gyda phwy ydych chi wedi cydweithio i ddarganfod rhagor am y broblem hon datrysiadau posib?

A ydych yn defnyddio'r wybodaeth i hysbysu / dylanwadu ar ein gwaith?

Ai dyma'r bobl gywir?

Beth yw'r risgiau os nad ydynt (yn cydweithio)?

Sut ydym ni'n cynllunio at y dyfodol?

Part 2 Ways of working

Collaboration

Who have you collaborated with in finding out more about this problem and potential solutions?

How are you using the information to inform / influence our work?

Are these the right people?

What are the risks if we don't (work together)?

How are we planning for the future?

Haen 3 – Cynigion mwy cymhleth

Layer 3 - More complex proposals

Rhan 2 Ffyrdd o feddwl

Cyfranogiad

Cyfranogiad pwy wnaethoch chi ei ennyn yn y cynnig hwn?

A ydych wedi cynnwys y bobl sy'n cael eu heffeithio gan y penderfyniad hwn?

Ai dyma syniadau pobl y gymuned neu'r bobl mewn pŵer?

Sut allwch chi ddangos eich bod wedi cynnwys y rheiny sy'n cynrychioli amrywiaeth eich cymunedau?

Sut allwch chi ddangos bod cyfranogiad wedi dylanwadu ar eich dull o weithio / polisi? Pa wahaniaeth fydd hyn yn ei wneud?

Part 2 Ways of working

Involvement

Who have you involved in this proposal?

How have you involved the people who are being impacted by this decision?

Are these the ideas of people in the community or people in power?

How can you demonstrate you have involved those that represent the diversity of your communities?

How can you demonstrate that involvement has influenced approach / policy? What difference will this make?

Haen 3 – Cynigion mwy cymhleth

Layer 3 - More complex proposals

Rhan 3 Nodau Lles

Cymru Iewyrchus

A yw'r cynnig hwn yn defnyddio adnoddau'n effeithiol? (adnoddau naturiol, arian, amser, staff, adeiladau/tir)

Sut fydd hwn yn cynorthwyo a datblygu gweithlu medrus ar gyfer y dyfodol?

Sut fydd hwn yn effeithio'n gadarnhaol neu'n cadw gweithlu medrus o fewn ein cymunedau?

Sut fydd hwn yn cynorthwyo'r gweithlu i ddefnyddio arloesedd, technoleg a datrysiadau digidol wrth gyflawni gwasanaethau?

A yw hyn yn cefnogi economi gyda swyddi wedi'u lleoli lle mae pobl yn byw, yn hytrach na mewn dinasoedd mwy? A yw hyn yn annog pobl a busnesau i brynu'n lleol?

Sut fydd y prosiect hwn yn cyflwyno cyfleoedd i sectorau busnes newydd a chynhyrchiad nwyddau cyhoeddus?

Sut fydd yn cynorthwyo twf cadwyni cyflenwi lleol a sectorau busnes carbon isel?

Part 3 Well-being Goals

A Prosperous Wales

Does this proposal use resources effectively? (natural resources, money, time, staff, buildings/ land)

How will this support and develop a skilled workforce for the future?

How will this impact positively on retaining a skilled workforce within our communities?

How will this support the workforce to use innovation, technology and digital solutions in the delivery of services?

Does it support an economy where jobs are located where people live, rather than just in bigger cities? Does it encourage people and businesses to buy local?

How will this project open up opportunities for new business sectors and production of public goods?

How will it support the growth of local supply chains and low-carbon business sectors?

Haen 3 – Cynigion mwy cymhleth

Layer 3 - More complex proposals

Rhan 3 Nodau Lles

Cymru Gydnerth

Sut fydd y cynnig hwn yn cynorthwyo cydnerthedd economaidd yn y Gymru wledig?

Sut mae eich cynnig yn gwarchod a gwella ecosystemau sy'n cynorthwyo gweithgaredd economaidd yng Nghymru?

Sut mae eich cynnig yn helpu Cymru i addasu i'r newid yn yr hinsawdd, er enghraifft ffeithiau cynnydd mewn llifogydd a digwyddiadau tywydd eithafol?

Sut fydd y cynnig hwn yn adeiladu ar, ac yn datgloi cyfleoedd ar gyfer twf economaidd sy'n defnyddio adnoddau naturiol yn gynaliadwy?

Sut fedrwch chi ein helpu i dyfu cymunedau mwy cynaliadwy, cyfeillgar i'r amgylchedd a chwarae rhan weithgar yn y rôl o fynd i'r afael â chynhesu byd-eang

Part 3 Well-being Goals

A Resilient Wales

How will this proposal support economic resilience in rural Wales?

How does your proposal protect and enhance ecosystems, which support economic activity in Wales?

How does your proposal help Wales adapt to climate change, for example the effects of increased flooding and severe weather events?

How will this proposal build on and unlock opportunities for economic growth that uses natural resources sustainably?

How can this help us grow more sustainable, environmentally-friendly communities and play an active role in tackling global warming?

Haen 3 – Cynigion mwy cymhleth

Layer 3 - More complex proposals

Rhan 3 Nodau Lles

Cymru Iachach

Sut fydd y cynnig hwn yn mynd i'r afael â phenderfyniadau iechyd meddyliol a chorfforol a llesiant pobl o bob oed?

Sut fydd y cynnig yn gwella llesiant corfforol a meddyliol yn awr ac yn y dyfodol?

Sut ydych chi wedi meddwl am lesiant staff yn ystod y cynnig hwn?

Sut fedrwch chi ddylanwadu ar y rhai hynny sy'n comisiynu gwasanaethau i gynnwys llesiant corfforol a meddyliol eu staff?

A oes cyfleoedd i gynnig buddion i'r gweithlu drwy'r cynnig hwn?

Part 3 Well-being Goals

Healthier Wales

How will this proposal address the determinants of mental and physical health and well-being of people of all ages?

How will the proposal improve physical and mental well-being now and in the future?

How have you thought about the well-being of staff during this proposal?

How can you influence those who commission services to include the physical and mental well-being of their staff?

Are there opportunities to offer benefits to the workforce through this proposal?

Haen 3 – Cynigion mwy cymhleth

Layer 3 - More complex proposals

Rhan 3 Nodau Lles

Cymru fwy Cyfartal

Pwy sy'n elwa fwyaf o'r cynnig hwn? Sut gall fwy o / gwahanol grwpiau elwa o'r cynnig sy'n cael ei ddarparu?

Pwy sy'n profi effeithiau negyddol – yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol – drwy'r cynnig hwn? Pwy o bosib sy'n cael eu gadael allan o'n hystyriaethau?

Sut fydd y cynnig hwn yn helpu i fynd i'r afael ag anghydraddoldebau ac yn cyfrannu tuag at gymdeithas decach?

Sut mae'r cynnig yn rhoi liferi ar gyfer gwrthdroi anfanteision hirdymor, ac yn cynorthwyo grwpiau o dan anfantais mewn ffyrdd sy'n gynaliadwy yn yr hirdymor?

A yw penderfyniadau hyd yn hyn wedi cael eu gwneud mewn ffordd ddemocrataidd a chyfartal, gan alluogi pob llais a barn i gael eu clywed yn hytrach na gadael i leisiau pwerus ddominyddu?

Part 3 Well-being Goals

A More Equal Wales

Who benefits most from this proposal? How can more / different groups of people benefit as the proposal is delivered?

Who is negatively impacted - directly or indirectly - by this proposal? Who is potentially left out of our considerations?

How will this proposal help address inequalities and contribute towards a fairer society?

How does the proposal provide levers for reversing long-term disadvantage, and support disadvantaged groups in ways which are sustainable in the long term?

Have decisions up to this point been made in a democratic and equal way, ensuring all voices and opinions are heard rather than allowing powerful voices to dominate?

Haen 3 – Cynigion mwy cymhleth

Layer 3 - More complex proposals

Rhan 3 Nodau Lles

Cymru o gymunedau cydlynol

Sut fydd y penderfyniad yn gwella cynhwysiant cymdeithasol?

Sut fydd y rhain yn creu cymdogaethau sy'n ddymunol i weithio a byw ynddynt?

Sut fydd y penderfyniad hwn yn helpu i integreiddio grwpiau oedran yn ein cymunedau?

A yw'r cynnig yn helpu i wneud mannau cyhoeddus i deimlo'n fwy diogel a chroesawgar?

Sut fydd y cynnig hwn yn cynorthwyo amwynderau lleol (e.e. busnesau lleol, cysylltiadau trafniadaeth) a chryfhau cysylltiadau cymdeithasol?

Ym mha fodd y mae'r cynnig wedi ei ddylunio mewn partneriaeth â'r gymuned i gwrdd â'i hanghenion a'u dymuniadau ar gyfer yr ardal/gofod?

Part 3 Well-being Goals

A Wales of cohesive communities

How will the decision enhance social inclusion?

How will this create neighbourhoods that are pleasant to live and work in?

How will this decision help to integrate age groups in our communities?

Does the proposal help to make public space feel safer and more welcoming?

How will this proposal support local amenities (e.g. local business, transport links) and strengthen social relationships?

How has the proposal been designed the proposal in partnership with the community to meet their needs and desires for the area/ space?

Haen 3 – Cynigion mwy cymhleth

Layer 3 - More complex proposals

Rhan 3 Nodau Lles

Cymru lle mae diwylliant bywiog a'r iaith Gymraeg yn ffynnu

Sut mae'r cynnig hwn yn cadw a gwella cyfleoedd diwylliannol ac ieithyddol lleol?

Sut mae'r cynnig hwn yn cynyddu mynediad lleol i bawb i'r celfyddydau, chwaraeon a gweithgareddau oriau hamdden?

Sut mae'r cynnig hwn yn sicrhau bod y cyfleoedd yn hygyrch i bawb, e.e. yn fforddiadwy, trafnidiaeth gyhoeddus hygyrch, yn darparu mynediad i bobl anabl?

Sut mae'r cynnig hwn yn effeithio ar dirwedd gyffredinol yr ardal?

Sut fedr y cynnig hwn gadw a chynyddu darpariaeth y Gymraeg, y defnydd o'r ardal a'i hetifeddiaeth?

Part 3 Well-being Goals

A Wales of Vibrant Culture and Thriving Welsh Language

How does this proposal retain and enhance local cultural and language opportunities?

How does this proposal increase local access for all to arts, sports and recreational activities?

How does this proposal ensure that these opportunities are accessible to all, e.g. affordable, public transport accessible, have disability access?

How does this proposal impact on the overall landscape of the area?

How can this proposal retain and grow the Welsh language provision, use and legacy of the area?

Haen 3 – Cynigion mwy cymhleth

Layer 3 - More complex proposals

Rhan 3 Nodau Lles

Cymru sydd â chyfrifoldeb byd-eang

Sut fydd y cynnig hwn yn pwrcasu cyfrifoldeb (cynaliadwy a moesegol/defnyddio cynnyrch Masnach Deg a chadwyni cyflenwi byd-eang)?

Sut mae'r cynnig hwn yn caniatáu i ni adeiladu cysylltiadau byd-eang â gwledydd eraill?

Sut fedrwch chi facsimeiddio'r defnydd o gyfathrebu, cyfryngau cymdeithasol a'r wefan i hybu negeseuon am y cynnig hwn ac ennyn cyfranogiad pobl yn ei gyflawniad?

Sut fedr y cynnig hwn gyfrannu at system lle gellir lleihau allyriadau nwyon tŷ gwydr?

Sut fedrwch chi, drwy gyfrwng y cynnig, leihau allyriadau carbon – mewn cynhyrchu a'r defnydd a wneir ohono?

Part 3 Well-being Goals

A Globally Responsible Wales

How will this proposal purchase responsibly (sustainable and ethical / Fairtrade sourcing, global supply chains)?

How does this proposal allow us to build global links with other countries?

How can you maximise the use of communications, social media and the web to promote messages about this proposal and involve people in delivering it?

How can this proposal contribute to a system where greenhouse gas emissions can be brought down?

How can you, through the proposal, minimise carbon emissions -both in production and in use?

Unrhyw gwestiynau?

Any Questions?

I gael mynediad at y Fframwaith ewch i [Wefan Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol](#)

To access the Framework go to the [WBFG Commissioner Website](#)